

Bosekop.

A. CHRISTIANI fot.

REJSEBREVE FRA NORGE.

AF

A. CHRISTIANI.

I. Bosekop.

I Bosekop, som ligger paa Bunden af Altenfjorden, tilbragte jeg 6 og 7 Marts 1915 for at se paa det store Marked, hvortil Lapperne kommer kørende i Pulke med Forspand af Ren for at sælge deres Varer — hovedsagelig Renkød, Skind og Horn — til Købmændene fra Tromsø og Hammerfest. Samtidig forsyner Lapperne sig med Kaffe, og hvad de ellers har Brug for, og undertiden lykkes det en af dem at faa fat paa en Flaske af det eftertragtede Brændevin; da bliver der Glæde i vedkommende Familie, og naar Flasken er tom, kan man se en 4—5 Lapper sidde i Rundkreds i Sneen og med straalende Ansigter synge deres stilfærdige, primitive Sange med deres underlige gutturale Stemmer. —

Den 6te var det koldt, ÷ 19 Grader, med stærk Landvind, saa det var ikke meget, jeg den Dag saa til Fuglene. I Fjæren gik 2 Purpurryler (*Tringa maritima*). Rylerne overvintre vel her, som de gør i Lofoten og paa Vardø. Desuden holdt en stor Flok Krager til her. I Bygden saa jeg en lille Flok Spurve (*Passer domesticus*) samt nogle Graasiskener (*Cannabina linaria*), som

søgte Føde i Affaldsdyngerne om Husene samt paa de smaa snebare Pletter. Om det her drejer sig om overvintrende Individuer, tør jeg ikke med Bestemthed sige, men det er vel det sandsynligste, da det er lidet troligt, at Trækfugle allerede skulde være ankomne. Det var mig ikke muligt at afgøre, hvilken geografisk Race de tilhørte.

Desuden saa jeg i Bygden en Mængde Skader (*Pica caudata*), som i Flokke paa op til 15—20 Individuer hoppede om paa Markedspladsen, hvor de levede højt paa spildte Smaastykker af Renkød.

Næste Dag havde vi stille, fint Vejr. Jeg havde atter megen Fornøjelse af Skaderne, der her — som overalt i Norge — er meget tamme; man synes ikke her at betragte dem som glubende Rovdyr, der for enhver Pris maa slaas ned. Tværtimod lader man dem bygge Reder og udruge Ungerne, hvor de har Lyst; i de træløse Egne, som omkring Hammerfest og Honningsvaag, ser man saaledes ofte Skadereder anbragt paa selve Husene. Ved Bøsekop saa jeg Skader, der tog Bad i den frosne løse Sne, ganske som Spurvener tager Sandbad hjemme i Danmark, dog var Snebadene af forstaaelige Grunde ret kortvarige. En Skade sad paa en Gærdestave og sang; den kunde ikke alene kvindre, som saa mange Skader i Nordnorge kan det, men den frembragte virkelige Fløjtetoner, som havde Lighed med Vindrosselsang, og det er vel rimeligt, at det netop var denne Art, den kopierede.

Omkring Bøsekop ligger ret udstrakte Skovstrækninger med smukke, gamle, ikke synderlig høje Fyrretræer, og jeg benyttede det gode Vejr til at gaa en lang Tur gennem Skoven til Bygden Elvebakken. Skoven var, som ventelig paa denne Tid af Aaret, fuglefattig. Foruden 2 Ravne (*Corvus corax*) saa jeg kun 4 Fugle, men det var da til Gengæld ogsaa interessante Dyr, nemlig Laplandsmejsen (*Parus cinctus*). Da jeg ikke tidligere havde set denne Art, prøvede jeg at komme dem nærmere ved at forlade Vejen og gaa hen imod dem, men da jeg ikke havde Ski paa, faldt jeg i løs Sne til midt paa Livet, og maatte opgive dette Forsøg; jeg prøvede da at lokke dem til mig ved at efterligne deres Stemme, og dette lykkedes meget godt. Denne Art er altsaa lige saa nysgærrig som dens danske Frænder, og den opførte sig ogsaa ganske som disse, da den flyvende fra Fyr til Fyr nøje undersøgte disses Stammer og Kviste.

Ved Elvebakken saa jeg atter en Mængde Skader, Krager og Graasiskener, men ellers intet.

Paa Fjorden, der laa blank og blaa, kantet med hvide Fjælde, laa store Skarer af Havlitter (*Pagonetta glacialis*), hvis klangfulde Skrig hørtes vidt omkring. Desuden var der 5 Sølvmaager (*Larus argentatus*) og en Flok paa henved 20 Ederfugle (*Somateria spectabilis* eller *mollissima*). Paa Hjemvejen fløj 3 Ravne forbi.

Det Fugleliv, jeg blev Vidne til, var saaledes ikke rigt, hverken hvad Arter eller Individuer angaar, men Klimaet er om Vinteren saavist ogsaa saaledes, at det er forstaaeligt, at alt, hvad der kan, forlader Ødemarkerne i det indre Finmarken. Om Sommeren er som bekendt Forholdene ganske anderledes.

II. Vardø.

Naar man ombord paa Damperen fra Hammerfest har passeret Magerøen, kommer man ud i Østhavet — det aabne Ishav, hvor Dønningerne gaar tungt — og møder her en Fuglefauna, der meget ligner den, som man kender fra Grønlandsfarernes Beskrivelser af Ishavet der. Mallemuker (*Fulmarus glacialis*) kommer paa stive Vinger lavt over Havfladen, tager et Par rappe Vingeslag og sejler videre ud i den graa Luft¹. Fra Tid til anden ser man en Svartbag (*Larus marinus*) eller en Sølvmaage (*Larus argentatus*) og spredte Alke, Lomvier og Lunder, hvilke Arter sammen med uhyre Skarer af Rider (*Rissa tridactyla*) yngler paa de store Fuglefjælde, Sværholtklubben og Syltefjord og ogsaa ved Vardø. Rider ses da ogsaa paa Østhavet, især i Yngletiden, i stort Antal. Om Sommeren er Kjøven (*Lestris parasitica*) ikke ualmindelig, og til Tider kan man se store Skarer af Ederfugle langt til Søs.

Efter 20 Timers Sejlads kommer man til Vardø, der ligger som Norges yderste Forpost imod Øst. Allerede Christian IV, som saa Øens strategiske Betydning, byggede Vardøhus Fæstning til Værn mod Russerne, og endnu vajer det norske Flag over denne; men norsk og russisk brydes i Vardø By, og gaar man en Tur paa Gaden, hører man lige saa meget russisk, kvænsk og lappisk som norsk.

Som Nationerne mødes paa Vardø, saaledes mødes ogsaa her en vestlig og en østlig Fuglefauna; om Sommeren ser man lige

¹ Jeg har gjort den Erfaring, at den lyse Fase er i høj Grad overvejende i Antal i disse Farvande.

saa mange Rødstrubede Pibere (*Anthus cervinus*) som Engpibere (*Anthus pratensis*), medens om Vinteren (i hvert Fald i visse Vintre) Stellersænder (*Stelleria dispar*) ligger Side om Side med Ederfugle (*Somateria mollissima* og *S. spectabilis*) i Vaagene.

Kommer man til Vardø i Oktober eller November Maaned, vil man finde, at Vinteren allerede er begyndt; med Dagslys er det kun smaat bevendt, og heftige Storme med Sne og Regn farer hen over Øen. Fuglelivet er da ogsaa fattigt; en Skjærpiber (*Anthus rupestris*) kan vel endnu findes i Fjæren, men ellers er Ravnene (*Corvus corax*) den eneste Repræsentant for Landfuglene. I Fjæren opholder der sig store Flokke af Purpurryler (*Tringa maritima*), og paa Vaagene kan man se Storskarv (*Phalacrocorax carbo*), Ederfugl og Havlitter (*Pagonetta glacialis*). I Havnen og siddende paa Pakhusene ved denne ses mange Sølvmaager og undertiden en Graamaage (*Larus glaucus*) saaledes 17 November 1914.

Disse Arter — med Undtagelse af Piberen — opholde sig paa Vardø hele Vinteren, dog overvintrer Purpurrylen ikke i noget stort Antal. Hertil kommer saa Stellersanden, som efter Vardøværingernes Udsagn kommer ved Juletid og forbliver der i et Par Maaneder; enkelte Aar indfinder den sig i stort Antal, og andre Aar viser den sig slet ikke. Denne Variation skal hænge sammen med Isforholdene ved Murmankysten.

Den 17 Maj 1914 tilbragte jeg paa Vardø. Ederfuglene var som altid talrige, og jeg saa ogsaa, trods den sene Tid paa Aaret, en fuldt udfarvet Kongeederfugl eller Spitsbergenederfugl, som Arten kaldes her. Der var store Skarer af Sølvmaager og ikke faa Svartbag, og i Havnen opholdt sig Mængder af Rider, hvis kælne, hæse Stemmer mindede mig om Havlitsang.

Af Skarver saa jeg mange baade Storskarver og Topskarver (*Phalacrocorax graculus*); Storskarverne havde endnu deres hvide Laarpletter. Ved en stor Sten paa Fjældet saa jeg en Sneugle (*Nyctea nivea*), der sad paa Jorden, idet Sølvmaager slog efter den; jeg gik den saa nær som en halv Snes m og saa, at den var helt hvid. Den fløj da bort et Par Hundrede m, hvorefter jeg atter kunde nærme mig den paa ganske kort Hold; forfulgt af Sølvmaager fløj den da til Slut ind over Fastlandet. Det er vist usædvanligt, at Sneugler er saa lidet sky.

Af Ravne og Krager (*Corvus cornix*) saa jeg mange. Stære

(*Sturnus vulgaris*) var ankomne ligesom Snespurv (*Plectrophenax nivalis*), Bjerglærke (*Alauda alpestris*), Engpiber og Rødstrubet Piber og alle vist nok i Antal, der svarer til Øens Ynglefugle. Purpurryler fandtes i overordentligt stort Antal paa Træk. Præstekraver (*Ægialitis hiaticula*) og Strandskade (*Hæmatopus ostreologus*) var ligeledes ankomne.

I Juli Maaned var Fuglelivet paa det højeste. Jeg var paa Vardø 14—16 Juli 1914 og 29—31 Juli 1913. Bjerglærke havde da begge Gange netop flyvefærdige Unger; disses Rededragt er meget morsom: plettet omtrent som Sanglærkens Rededragt, men med gennembrydende sorte Tegninger paa Hovedet. Arten ynglede begge Aar talrigt paa Vardø. Snespurv, som ogsaa yngler almindeligt, fodrede sine knapt flyvefærdige Unger. Vipstjert (*Motacilla alba*) var talrig, især i Aaret 1913. Af Graaænder saa jeg 2 Individider.

Piberne er, som ovenfor nævnt, stærkt repræsenterede paa Vardø. Jeg saa Skjærpibere, der havde Føde i Næbbet til Ungerne paa begge de to ovennævnte Tidspunkter. Engpiberne og de Rødstrubede Pibere holde begge til paa Strandengene, de er omtrent lige talrige, jeg skulde antage, at der ynglede henved 10 Par af hver Art. 30 Juli 1913 havde Engpiberen netop udføjne Unger.

Digesmutte (*Saxicola oenanthe*) var almindelig; Ungerne, der var i Rededragt, blev fodrede af Forældrene.

Af Præstekraver ynglede i 1914 vist kun 2 Par; 16 Juli fandt jeg en Rede med 4 stærkt rugede Æg. Tæt ved dette Sted kom en Temmincks Ryle (*Tringa temminckii*) flyvende imod mig i meget hurtig Flugt og med saa pludselige Sving, at jeg til Tider ikke kunde følge den med Øjnene. Fuglen udstødte gentagende et Skrig, der lød som: triririri. Den satte sig paa en Stolpe nær ved mig, og jeg kunde da se, at dens Ryg var lysegraa. Da det blæste koldt og regnede stærkt, fik jeg omsider Rylen til at gaa paa Reden, og jeg fandt da denne, som indeholdt 3 nys udklækkede Unger. Reden stod ganske aaben og var løst bygget af faa lange Straa, der var anbragt i en flad Fordybning i Jorden.

Kort efter stødte jeg en Dvergryle (*Tringa minuta*) af Reden. Dvergrylen var, i Modsætning til Temmincksrylen, overmaade tam og tillidsfuld; den spaserede gravitetisk nogle Skridt bort fra Reden, og stillede sig derefter op paa en Tue og betragede mig; da jeg satte mig ned ved Siden af Reden, gik

Rylen flere Gange rundt om mig uden at vise ringeste Spor af Frygt. Reden, der indeholdt 4 Æg, var dyb og godt skjult, rigeligt udforet med nogle smaa, rundagtige, brune Blade. Fuglen havde to tydelige, lyse Striber langs Rygfjerbedets Grænser. Selve Rygfjerene var rødbrune med mørkt Centrum. Dværgrylen lod ofte sin Stemme høre; den lød omtrent som den almindelige Ryles ryriryry, men var meget spædere.

30 Juli 1913 saa jeg i Fjæren ved Sørvaagen en Flok smaa ryleagtige Fugle, som med sissenagtig Kvidren fløj omkring. Jeg antager, at dette har været Kærløber (*Limicola pygmæa*). Samme Dag saa jeg en Del Brushøns (*Machetes pugnax*) og nogle Ryler, som vist var *Tringa alpina*.

Lom (*Colymbus septentrionalis*) ses ofte paa denne Tid af Aaret; den yngler ikke paa Vardø, hvor intet Ferskvand findes, men derimod paa det nærliggende Fastland, og kommer paa sine Flyveture derfra ofte ud over Øen.

Den 27 September 1914 kom jeg atter til Vardø. Bjerglærkerne var endnu ikke rejst, men var samlede i store Flokke. Engpibere og Skjærpibere forekom hyppigt, og nogle faa Snepurve vare ogsaa tilbage. Purpurryler var ankommet i mægtige Flokke. Ellers saa jeg kun Øens virkelige Standfugle: Ravn, Krage, Skarv, Ederfugl og Sølvmaage.

EN RAAGE.

AF

AUG. MORTENSEN.

I mange Aar boede vi paa en 3die Sal i Graverboligen til St. Petri Kirke. Huset, der var en af de Ejendomme, som nu er nedrevet for at give Plads til Universitetsannekset, var beliggende mellem St. Petri Kirkeplads og den gamle Bispehave. Mægtige gamle Træer ragede højt op paa begge Sider og naede vore Vinduer. Paa Kirkepladsen voksede Lind, i den gamle Have Ahorn, Alm og Ask. Et rigt Fugleliv udfoldede sig her baade Sommer og Vinter: Stære, Spurve, Duer, Krager, Raager og ved Vintertid mangehaande Skovfugle. Udenfor vore Vinduer havde vi anbragt smaa Træaltaner forsynede med Lækasser, hvor der altid fandtes frisk Vand og fuldtop af Æde. Med An-